

Fastsatt som forskrift av Sametinget 12. august 2010 med hjemmel i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) § 6-4 andre ledd. Betegnelse på sluttkompetanse fastsatt 27. april 2011.

Gjelder fra 01.09.2010

Formål

Veve- og håndstrikkeduodjifaget er et identitetsskapende fag og det har en kulturbærende funksjon. Som urfolk har samene skapt sine klær, bruksting og pryding av materialer fra naturen og utviklet håndverk. Faget skal bidra til å ivareta og videreføre samiske verdier, tradisjoner, kunnskaper og ferdigheter. Faget skal medvirke til å fylle samfunnets behov for verdiskapning gjennom utvikling av veve- og håndstrikkeduodji som en samisk håndverks- og kulturtradisjon og et område for næring. Videre skal faget ivareta samfunnets behov for kvalifiserte duodjihåndverkere. Faget skal også ivareta samfunnets behov for produksjon, reparasjon og vedlikehold av tradisjonelle og nye klær, sjal, belter, vevde, flammede og flettede bånd, grener og andre bruks- og prydgjenstander og utvikling av nye produkter, design og mote i et urfolks perspektiv.

Veve- og håndstrikkeduodjifaget skal utvikle den enkeltes evne til å vurdere materialkvalitet og materialsammensettingen, utvikle mønsterforståelse, evne til å skille ulike vevde og håndstrikkede produkter og ferdigheter i ulike teknikker. Videre skal faget bidra til kunnskap om veve- og håndstrikketradisjoner, særpreg og historie i Sápmi. Entreprenørskap er et sentralt element i faget og skal bidra til kunnskaper og ferdigheter om forretningsutvikling og nyskappingsprosesser. Opplæringen skal bidra til å utvikle forståelse for økonomi og forhold mellom produksjon og marked og utvikle kompetanse i kundebehandling.

Opplæringen skal legge vekt på praktisk arbeid og bruk av fagspråk og regional samisk duodjiterminologi. Videre skal opplæringen tilrettelegge for selvstendig planmessig arbeid, kreativitet, kritisk refleksjon og forståelse for etiske og estetiske problemstillinger.

Fullført og bestått opplæring fører frem til fagbrev. Yrkestittel er veve- og håndstrikkeduojar.

Struktur

Veve- og håndstrikkeduodjifaget består av tre hovedområder. Hovedområdene utfyller hverandre og må ses i sammenheng.

Oversikt over hovedområdene:

Årstrinn	Hovedområde		
Vg3 / opplæring i bedrift	Produksjon og tradisjon	Design og produktutvikling	Næring, økonomi og marked

Hovedområder

Hovedområdet dreier seg om ulike tradisjonelle samiske veve- og håndstrikkemønstre og -teknikker, fletting og flammning ved tilvirkning av bånd, spinning, strikking og veving av tradisjonelle duodjiprodukter. Hovedområdet omfatter også tilpassning av mønstre, montering og ferdigstilling av produktene. Det innebærer også kunnskap om materialer som brukes i produksjon, bearbeidelse av materialer før produksjon, samt vedlikehold og etterbehandling av produkter. Kunnskap om historie, regionale særpreg og kunnskap om helse, miljø og sikkerhet inngår også i hovedområdene. Ull er et viktig materiale i faget.

Hovedområdet omfatter arbeidet med mønstertegning, forming og tilpassning av ulike teknikker. Hovedområdet omfatter også arbeid med trender og moter, produktutvikling på grunnlag av tradisjon og særpreg, design og estetikk. Videre omfatter hovedområdet bruk av digitale verktøy.

Hovedområdet omfatter økonomi og forretningsutvikling, beregning av kostnader, pris og lønnsomhet. Videre omfatter hovedområdet markedsføring, salg og kundebehandling. Kunnskap om duodjibransjens organiseringer inngår også i hovedområdet.

Grunnleggende ferdigheter

Grunnleggende ferdigheter er integrert i kompetansemålene der de bidrar i utviklingen av og er en del av fagkompetansen. I veve- og håndstrikkeduodjifaget forstås grunnleggende ferdigheter slik

Å kunne uttrykke seg muntlig og skriftlig i veve- og håndstrikkeduodjifaget innebærer å uttrykke seg visuelt og verbalt om produkter og tjenester, materialer, design, kvalitet, arbeidsprosesser og -redskaper, historiske kilder, estetikk og etikk. Det innebærer å bruke fagspråk og regional samisk duodjiterminologi i kommunikasjon med kunder, kollegaer, leverandører, tradisjonsbærere og andre samarbeidspartnere. Dette innebærer også å dokumentere og vurdere eget arbeid.

Å kunne lese i veve- og håndstrikkeduodjifaget innebærer å forstå og bruke faglitteratur, arbeidstegninger, skisser, mønstre og beskrivelser med tegn, ornamenter og symboler i urfolks håndverk og kulturuttrykk.

Å kunne regne i veve- og håndstrikkeduodjifaget innebærer å ta mål, konstruere mønstre, utarbeide oppskrifter og regne ut masketthet, trådtetthet og krymping. Det innebærer også å beregne størrelse, materialmengde og -kostnad, tidsbruk og pris.

Å kunne bruke digital verktøy i veve- og håndstrikkeduodjifaget innebærer å innhente og formidle informasjon og eksperimentere med form, farger og komposisjoner. Det innebærer også å bruke teknologi i kommunikasjon med kunder og samarbeidspartnere, i arbeid med produkter, produktutvikling og design, i arbeid med økonomi og markedsføring og i presentasjon av egne håndverksprodukter og tjenester. Dessuten innebærer det å delta i faglige nettverk.

Kompetansemål

Produksjon og tradisjon

Mål for opplæringen er at lærlingen skal kunne

- gjøre rede for ullkvaliteter, ulike fibre og fibrenes egenskaper
- klargjøre materialer for spinning, tvinning, farging og bruk i produksjon
- sette opp båndvev, flatvev og grenevev
- utføre ulike håndstrikke- og veveteknikker ved produksjon av klær, utstyr og tilbehør til ulike duodjiprodukter
- utføre fletting og flammig ved tilvirkning av bånd til ulike duodjiprodukter og lage dusker
- vurdere produktet estetisk og formmessig
- bruke idéskisser, arbeidstegninger og sammensetting av mønsterrapporter
- bruke mål, mønster, oppskrifter og materialer i egne produkter
- utarbeide produksjonsplan for veve- og håndstrikkearbeid
- velge riktige materialer til produkter og beregne materialforbruk
- gjøre rede for historie, regionale særpreg, metoder og utvikling i veve- og håndstrikkeduodji
- gjøre rede for vedlikehold, etterbehandling og oppbevaring av produktene
- planlegge arbeidsprosess, gjennomføre arbeidet, presentere og vurdere eget arbeid og egne produkter
- bruke fagspråk og regional samisk duodjiterminologi i kommunikasjon med kunder og samarbeidspartnere
- velge og bruke egnede verktøy, maskiner og utstyr i produksjon og foreta enkle justeringer og vedlikehold av disse
- gjøre rede for gjeldende regler for helse, miljø og sikkerhet

Design og produktutvikling

Mål for opplæringen er at lærlingen skal kunne

- utarbeide idéskisser, arbeidstegninger og sammensetting av mønsterrapporter til nye produkter
- utarbeide mål og tilpasse mønster, lage oppskrifter og velge materialer
- bruke det tradisjonelle og særpregede i veve- og håndstrikkeduodji som utgangspunkt for nyskaping
- tolke og nyttiggjøre seg trender
- dokumentere behovet for vevde og håndstrikkede duodjiprodukter og tjenester
- bruke digitale verktøy i arbeidet med design og produktutvikling

Næring, økonomi og marked

Mål for opplæringen er at lærlingen skal kunne

- innhente opplysninger om offentlig lov og regelverk og drøfte ulike selskapsformer for en virksomhet
- forklare forskjellen mellom regnskap for en bedrift, næringsoppgave, merverdiavgiftsoppgave, selvangivelse og hvordan disse kan brukes i videreutvikling av bedriften
- regne ut pris på produkter og tjenester på grunnlag av tidsbruk og materialforbruk og beregne lønnsomhetsgrad for produksjon
- ta i bruk metoder for innhenting og analyse av markedsdata, bruke dataen i markedsføring og salg
- kommunisere med kunder ved klager og reklamasjoner
- gjøre rede for bransjens organisering i Sápmi og i Norge

Vurdering

Vg3 Vev- og håndstrikkeduodjifaget

Bestemmelser for sluttvurdering

Hovedområder	Ordning
Produksjon og tradisjon	Alle skal opp til fagprøve som normalt skal gjennomføres innenfor en tidsramme på seks (6) virkedager.
Design og produktutvikling	
Næring, økonomi og marked	

De generelle bestemmelsene om vurdering er fastsatt i forskrift til opplæringsloven.